

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי א' אייר תשפ"א | דף היומי בבלי: יומא ב | דף הכולל: יומא ב.
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף א' בהגה "ועומדים באשמורת" עד אמצע הסעיף בהגה "וידקדקו לחזור".
מוסר: שם עולם - פרק ט"ז עד 'ודע דעצה זו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'משומד' - יסיר מלבושיו' עד 'כללו של דבר ישוב אדם'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

היום: לומדי 'הדף היומי' מתחילים מסכת יומא | אברך ת"ח מלונדון בסיפור אישי מפעים
| "האנשים שם בלייקווד לא הבינו מי זה האיש המוזר הזה" | 2124

על דא ועל הא

**"כשנשב בבית הכנסת ביום כיפור, ונאמר את סדר
העבודה, במקום לדפדף במחזור ולראות עוד כמה
נשאר למלמל בלי להבין, נוכל להתענג על כל מילה"**

הרה"ג רבי אפרים סגל, מג"ש 'דף היומי ב'דרשו' וראש כולל דהסידי סטולין קרלין בביתר עילית,
בהקדמה קצרה למסכת יומא, אותה מתחילים ללמוד היום ב'דף היומי'

קדשים אבל מסכת יומא מתייחדת בעניין זה ממסכת פסחים
בשני דברים.

"קודם כל שזה ממש רוב רובה של המסכת עוסקת בעבודת
בית המקדש, כחלק מהלימוד של סדר העבודה ביום הכיפורים
שדרכו אנחנו לומדים גם על שאר ימות השנה מושגים רבים
מאוד.

"הדבר השני שבו מתייחדת מסכת יומא הוא שבפסחים
היו סוגיות מורכבות בנושאים של קדשים, שהן גם היו
קשות להבנה מצד מי שאינו מורגל בלימוד של קדשים, גם
הלשון והמושגים והשקלא והטריא הכל היה ממש כמו בסדר
'קדשים'.

"לעומת זאת, במסכת יומא, הנושא הוא העבודה בבית
המקדש, אבל הסוגיות יותר קלות להבנה, במילים אחרות זה
ללמוד נושאים של קדשים, בסוגיות של סדר מועד, שזה הרבה
יותר קל למי שלא הורגל בלימוד קדשים."

יעקב א. לוסטיגמן

לרגל תחילת לימוד מסכת יומא במסגרת 'הדף היומי', פנינו
למגיד השיעור של 'דרשו' הרה"ג רבי אפרים סגל שליט"א,
המוסר שיעורי 'הדף היומי' באידיש ובלשון הקודש, וביקשנו
לקבל הקדמה קצרה לפני תחילת לימוד המסכת החדשה.

מה כדאי לדעת לפני שמתחילים ללמוד יומא?

"זאת מסכת שהיא בסדר 'מועד' אומנם", משיב הרב סגל,
"אבל היא מלאה במושגים ששייכים לסדר קדשים, ולכן מהווה
חלון הצצה מדהים למושגים של סדר קדשים, מי שכבר למד יומא
וניגש לאחמ"כ ללימוד סדר 'קדשים' כבר יודע על מה מדובר".

**בעצם כבר היתה לנו הצצה ראשונה לנושאים רבים בקדשים,
שכלמדנו את מסכת פסחים, לא כך?**

"נכון מאוד, גם במסכת פסחים יש מושגים רבים מסדר

גדול ביום הכיפורים, ולאחר מכן כשנשב בבית הכנסת ביום כיפור, ונאמר את סדר העבודה, במקום לדפדף במחזור ולראות עוד כמה נשאר למלמל בלי להבין, נוכל להתענג על כל מילה, להבין מה אנחנו אומרים, וזה לבד כבר שווה את כל המאמץ, כשלצד זה כמובן יש את כל המעלות העצומות שיש בכל מילה ומילה של לימוד התורה הקדושה הכוללת בתוכה כל הטובות שבעולם".

בנוסף מבקש הרב סגל לעורר את הלבבות ללימוד מסכת יומא:
"מי שלומד את המסכת הזאת, אחר כך יום הכיפורים שלו יראה אחרת, לא רק בשנה הקרובה, אלא בכל שנה ושנה. המושגים האלו ילוו אותו כל ימי חייו.
"כמובן שאנחנו מקווים ומייחלים שנוכה ללמוד ולחזור וללמוד את המסכת עוד ועוד פעמים, אבל גם לימוד של פעם אחת תורם תרומה אדירה לידיעה וההיכרות עם עבודת הכהן

פרשת השבוע

מהו המאורע שעורר את החפץ חיים לחבר את ספרו? באיזה גיל החל במלאכה וכמה שנים היא ארכה? באיזה בית מדרש הסתגר והיכן אכל את ארוחותיו באותה תקופה? ומדוע רק בהיותו בגיל תשעים ערך סעודה לכבוד הוצאת הספר

11 עובדות היסטוריות מעניינות על חיבור הספר 'חפץ חיים' | הרב בנימין ברניצווייג שליט"א

קם ורדף אחרי היהודי כמה קילומטרים, והשיגו בתחנת הרכבת, כשהוא מבקש ומתחנן בפניו שלא יעשה עוולה זו וילשין על יהודי לשלטונות, אולם האיש סירב בתוקף, וכשראה החפץ חיים שלא יוכל לשכנעו, עזבו לנפשו [בסוף היהודי נרגע ודברי החפץ חיים נכנסו ללבו ולא נסע להלשין], והוסיף, שמעשה זה שראה החפץ חיים שאנשים אינם יודעים כלל את חומרת עוון זה של לשון הרע ורכילות, הוא אחד מהדברים שזיזוהו לחבר חיבור על עניני בין אדם לחברו ולשון הרע.

עוד סיפר הגר"ז אידלמן (ביד הלשון עמ' 356) ששמע מהחפץ חיים כיצד עלה בדעתו לחבר ספר על שמירת הלשון, שהיה מעשה ששמע החפץ חיים בני אדם מדברים לשון הרע, וברח ונמלט מהמקום עד שנפל מרוב עייפות, ואז כשהוא שוכב באפיסת כוחות, עלתה במחשבתו להתחיל לכתוב ספר על הלכות שמירת הלשון.

2. באיזה גיל התחיל החפץ חיים בחיבור הספר, וכמה שנים ארכה כתיבת הפתיחה לספר?

מעיד הגאון רבי יחיאל מרדכי גרדון זצ"ל ראש ישיבת לומזה, כי שמע מפי קדשו של החפץ חיים שכבר בגיל עשרים ושמונה התחיל לכתוב את חיבורו הראשון על לשון הרע, וכונתו היתה לפתיחה שעשה על הלאוין העשין והארורין שיש בלשון הרע, ובסוף צרפם לחיבורו החפץ חיים כפי שהוא כותב בכתב ידו. תחילת כתיבת הספר חפץ חיים עצמו, כותב בנו הגר"ל זצ"ל היתה כשהח"ח היה בגיל שלושים וזמן כתיבת הספר לקחה בערך שלוש שנים, ובקיץ תרל"ג זכה הח"ח לראות את יצירתו הראשונה רואה אור עולם

3. באיזה בית מדרש הסתגר החפץ חיים והיכן אכל את ארוחות

נגעים באים בעוון לשון הרע (חז"ל)

פרשת השבוע עוסקת בנגעים, הבאים על האדם בעוון לשון הרע. לפנינו סקירה מיוחדת על תהליך חיבורו של ספר 'חפץ חיים' שחולל מהפכה בעם ישראל בידיעת הלכות לשון הרע והזהירות מאיסור חמור זה.

1. מהו המאורע שהביא את החפץ חיים לחשוב על הצורך בכתיבת הספר חפץ חיים?

בנו של החפץ חיים הגר"ל מביא (כתבי החפץ חיים עמו' 10) 'שאמנם לא שמע מאביו סיבת הדבר שחיבר את ספר החפץ חיים, אבל בהכירו את רוחו הגדולה והטהורה של אביו, יודע הוא כי דברים אשר קרו בארץ [המחלוקת בעיר ראדין], ולפעמים אף מקרים פרטיים ומקומיים ומעשים אשר לא יעשו בין אדם לחברו, אלו הם שעוררו את נפשו הטהורה לצאת קבל עם וספר התורה בידו'. כך הביא גם מרן הגרא"ל שטיינמן (כאיל תעורג פרשת כי תבא תשע"ד), שבזמן שהיתה מחלוקת גדולה בראדין בין הבעלי בתים, קרה מקרה מצער ואחד הרבנים נפטר פתאום בהיותו בבית כנסת, מרוב צער ועגמת נפש שנגרמו לו במחלוקת הזו, וגם זה זירז את החפץ חיים לחבר ספר על הלכות לשון הרע ובין אדם לחברו.

אף מה שכתב הח"ח בהקדמה לספרו שעון לשון הרע היה הפקר בעיני הכלל ולא רצו כלל לקבל תוכחה על כך, היא זו שזיזתה את החפץ חיים לאזור חיל ולחבר ספר נשגב ונצרך זה, כמו שהביא מרן הגרא"ל שטיינמן (שם) בשם תלמיד ראדין הגרא"ט שפירא, שסיפר שהיה יהודי בראדין שרצה להלשין על חבירו שהוא מתחמק מהצבא [וידוע עד כמה היתה סכנה גדולה ברוחניות להתגייס לצבא הרוסי], ואותו יהודי יצא מראדין לכיוון וילנא להלשין לשלטונות על חברו, וכששמע זאת החפץ חיים,

היום בתקופת כתיבת ספרו הגדול?

על מסירותו בכתיבת הספר חפץ חיים, סיפר בנו הגר"ל (כתבי החפץ חיים עמו' 10-11) שאביו נסע מראדין לעיירה ווסילישאק הרחוקה מראדין מהלך ד' פרסאות, כי בעירו ראדין הטרידוהו בבעיות המקום, וקבע שם מושבו בבית המדרש לכל זמן החורף, ושם אכל ושם ישן [והאוכל הביאו לו לבית מדרש] ורק בסוף החורף חזר לביתו, וזה חזר על עצמו בחורף שלאחר מכן, וכן בקיץ, וכך ישב החפץ חיים כל שעות היום מבלי הטרדות כלל, ורק לימד כמה שעות ביום את נערים ובחורים כדי שיהיה לו לשם על אכסניתו, ועסק במסירות בחיבור גדול זה.

4. כיצד הגיב מרן הגר"י סלאנטר כשקיבל לידו את החפץ חיים, ומה חזה ברוח קדשו במעמד זה?

מעיד מרן הסבא מקלם זצוק"ל מגדולי תלמידיו של מרן ר' ישראל סלאנטר זצוק"ל, על ההתלהבות הגדולה שגילה רבו הגדול בראותו לראשונה את הספר חפץ חיים, שמרוב חיבוב ושמחה, העתיר על הספר נשיקות ואמר: הרי זה שולחן ערוך שנתגלה לנו בהיסח הדעת, כמציאה! והוסיף: הנה תפס אברך זה שורה אחת בתורה, ויצר מסביבה שלחן ערוך שלם עטרה מעולפת ספירים! בהזדמנות נוספת כשהגיע מרן הח"ח כדי לבקש הסכמתו של ר' ישראל לספרו, אחר שיצא שאלוהו תלמידיו: מה טיבו של אברך זה? וענה להם ר' ישראל: יהודי זה הוא מאמין גדול, ולא שהוא מאמין בלבד אלא שהוא גם רואה.... וההשגחה העליונה הועידה את האברך הזה למנהיג עם ישראל בעתיד ליישר הלבבות ולהשיב לבן לאביהם שבשמים [כל זה כשהיה הח"ח בגיל שלושים ושלוש לערך].

5. מי לא הסכים לתת הסכמה לספר ומדוע נתן בסוף?

הח"ח בקש הסכמות לספרו מגאוני הדור ההוא, וכשהוא הגיע לנוברדוק לבקש הסכמתו של הגאון הנודע רבי ברוך מרכזי ליפשיץ, הוא לא הכיר את הח"ח כלל, וכשעבר על הספר התפעל והתרגש עד מאד מתוקף היצירה שהוציא אברך צעיר זה שלפניו, אבל החליט רבי ברוך מרכזי לבדוק את האברך הזה האם באמת דורש ומקיים הוא, ושלח אליו כמה ממקורביו לדבר איתו בלימוד וגם על עניני הקהילות לראות האם יעמוד בדיבורו שלא להוציא לשון הרע מפיו, אחד המקורבים שהוא שלח הלא הוא הגאון רבי נתן קמחי שהיה רבה של ניזבודקי מיכאלובה שבליטא, סיפר בהתפעלות כי הוא ישב עם הח"ח קרוב לשש שעות תמימות, ודיבר עמו בכל עניני הציבור, והשקיע עמל רב כדי לנסות להוציא דבר של לשון הרע אחד מהח"ח וללא הצלחה כלל, מששמע זאת הגאון רבי ברוך מרכזי ליפשיץ, נתן הסכמה נלהבת לח"ח.

6. מדוע לא הסכים לכתוב בתחילה את שמו על הספר, ומתי התרצה בכך?

מעיד בנו הגר"ל (מכתבי החפץ חיים 12) שהוא שאלו על דבר זה מדוע לא הזכיר שמו על הספר? וענה לו: 'כי לא בזכותי

יצא החיבור הזה לאור, כי אם בזכות כלל ישראל, שאולי על ידי התפשטות חיבור זה וירבו המעיינים בו, יתמעט העון הזה בעמנו, שהסב מיתת דור המדבר, וחורבן בית שני, ופיזורינו בין הגויים, כאמור בתהילים ק"ו, ולא לי הכבוד הזה'. עוד הוסיף בנו הגר"ל, שאולי גם בגלל שאחד בדרך בעל היד קטנה שהביאו הרבה בספרו ועסק הרבה בעניני לשון הרע ורכילות, ולא הזכיר שמו בספרו ועברו חמישים שנה עד שנודע כי היה סוחר אבל אדם צדיק וגדול בתורה.

מוסיף לספר הגר"ל: שכשהח"ח היה נוסע למכור ספרו, לא אמר שהוא המחבר, אבל כדי לא להוציא שקר מפיו, היה אומר כי הוא המוציא לאור. אכן לאחר שנים כשבר נודע הדבר והתפרסם שמו בכל קהילות ישראל, לא חש לכך הח"ח ואף הקפיד לחתום בכל המכתבים והאגרות שכתב לציבור שהוא בעל מח"ס חפץ חיים ומשנה ברורה, כי אמר שזה לכבוד שמים שהוא חושב שבכך יתקבלו דבריו יותר לכבוד ה' יתברך.

7. באיזה דרך מכר החפץ חיים את ספריו מיד אחרי הוצאתם?

מנהגו של הח"ח היה למכור ספרו, שהיה בא לעיר למכור ספריו, היה דורש בבית המדרש לאחר מנחה מעניני כח הדיבור, ולמחרת בבוקר כשבא להתפלל שחרית, היה מניח בהמתחת טליתו כמה ספרי ח"ח, ואחר התפילה היו מסובבים כמה אנשים שלקחו על עצמם משימה זו, והיו מסתובבים בין המתפללים, ומציעים להם את ספרו, והח"ח עצמו לא היה מסתובב בין האנשים, ולא מפני שחש לכבודו, אלא שלא רצה שיתבזה כבוד התורה ולומדיה, כך סיפר בנו הגר"ל (מכתבי החפץ חיים עמוד 12).

8. מה הרגיש מרן האמרי אמת, לאחר שגמר ללמוד את החפץ חיים?

מרן האמרי אמת מגור, מיד כשיצא הספר חפץ חיים לקחו ולמד בו בתחילתו ועד סופו, וכשסיים כתב אגרת לקהל חסידיו ושומעי לקחו וכך הוא כתב להם: ... עוד זאת אדרוש מכם כאשר רבו הצרות מבית ומבחוץ ונאמנים דברי חז"ל בגלות הזה מטעם לשון הרע ושנאת חנם, ולזאת אבקש להתחזק בענין שמירת הלשון מלשון הרע ושנאת חנם, ועצתי שתלמדו בספר חפץ חיים ושמירת הלשון על כל פנים ב' ימים בשבוע, ואעידה עלי שמים וארץ כי אחרי שגמרתי הספרים הנ"ל הרגשתי בעצמי בזה פעולה לטובה, ולזאת גם השלם במידותיו יתפעל על ידי זה... [אמרי אמת ליקוטים עמוד 258].

וכ"ק האדמו"ר בעל הלב שמחה, דייק במכתב זה שכתב האמרי אמת, שגם השלם במידותיו יתפעל על ידי זה, ובזה העיד האמרי אמת על עצמו, כי היה השלם במידותיו, וספר זה החפץ חיים משפיע לטובה גם על האדם שהוא שלם במידותיו.

9. כמה שנים לאחר הוצאת החפץ חיים התחיל בכתיבת ספרו שמירת הלשון?

החפץ חיים הבטיח בספרו החפץ חיים כי יחבר חיבור שבו כל

עדיין אין קידוש ה', ואכן בהגיעו לגיל תשעים שנה, אמר, שכעת יש קידוש ה', ועשה על כך סעודת מצוה (ביד הלשון עמ' 177, מאיר עיני ישראל).

מדרשי חז"ל על חומרת איסור לשון הרע, ואכן כעבור שנתיים אחרי צאת הספר חפץ חיים, החל החפץ חיים בשנת תרל"ה לעסוק בכתובת הספר שמירת הלשון, וסימו והדפיסו בשנת תרל"ו (מכתבי החפץ חיים עמוד 15).

11. מדוע נקרא החפץ חיים על שם ספרו זה ולא על שם

המשנה ברורה למשל?

זכה מרנא החפץ חיים שספרו המשנה ברורה הפך לספר ההלכה האחרון בכל בית ישראל, וא"כ מדוע נקרא הוא על שם ספרו החפץ חיים על שמירת הלשון ולא על שם ספרו המשנה ברורה על אורח חיים? סיפר הגאון רבי שאול קרביץ זצ"ל ששמע מבעל האפיקי ים זצ"ל שאמר שכיון שהחפץ חיים לא רצה לכתוב את שמו בתחילה על הספר חפץ חיים, זכה הוא 'שכל הבורח מהכבוד הכבוד רודף אחריו' ונקרא שמו לעולמים על שם ספר זה.

10. מדוע רק בגיל תשעים עשה החפץ חיים סעודה לכבוד

הוצאת החפץ חיים?

כשהגיע הח"ח לגיל שבעים שנה אמר: שעד עתה היה שרוי בפחד שמא לא יגיע לגיל שבעים, והיה בכך חילול ה', שהרי מבואר בכתוב "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים" ששמירת הלשון מאריכה ימים, ואם לא יגיע לגיל שבעים יהיה בכך חילול ה', שיאמרו הבריות שלמרות מה שפעל בענין שמירת הלשון, לא זכה לאריכות ימים, והוסיף, שאמנם אין עכשיו חילול ה', אבל

טעימה מגיליון 'לקראת שבת'

"האנשים שם בלייקווד לא הבינו מי זה האיש המוזר הזה שצועק ככה, פשוט נעמד שם ומתחיל לצעוק"

הצצה מקדימה לשיחה מרתקת שתתפסם בעז"ה בגיליון 'לקראת שבת', עם הרב חיים פוקס, חברו ושותפו לפעילות של הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל

"מהר מאד הם הבינו שמדובר ביהודי תלמידם חכם שעושה את מעשיו לשם שמים, ופשוט התחילו לתת לו כסף, הוא יצא משם אחרי חצי שעה עם כמה אלפי דולרים! זאת היתה טבילת האש הראשונה שלו בארה"ב.

"בהמשך הוא השתדרג, ופנה לגבירים גדולים, הסתובב במנהטן ובכל מקום שבו שמע שיש כסף, והיה מגייס סכומי עתק...

"סיפר לי יהודי אמריקאי, קצת יותר מבוגר מר' ירחמיאל, שהיה ממש חסיד שלו. הוא גר במונסי ובכל פעם שר' ירחמיאל היה בא לשם, היהודי הזה היה נרתם לעזור ולסייע לו.

"פעם אחת הם הגיעו לביתו של גביר גדול, הידיד ממונסי החנה את האוטו ביציאה מהחניה של יהודי עשיר, הוא הסביר לרב ירחמיאל שהגביר הזה כל פעם בורח. ברגע שהוא רואה אותו בדלת מביא אליו איזה משולח מישראל, הוא יוצא מהדלת האחורית, נכנס לרכב ונוסע.

"עכשיו הוא לא יכול לברוח", אמר בחיוך, דפק על הדלת והרב קראם הוציא מאותו יהודי סכום כסף גדול מאוד, כמובן רק לאחר שאותו יהודי אמר "רוצה אני" בפה מלא..."

יעקב א. לוסטיגמן

"היתה לו סיעתא דשמיא עצומה", מספר הרב פוקס, "אני זוכר שאחרי תקופה שבה הוא ראה שחייבים לגייס כסף כדי לסייע לבחורים ולבסס את מעמדם כבני ישיבות, לא נותרה ברירה והוא נאלץ לנסוע לאמריקה בפעם הראשונה.

"הוא לא ידע אנגלית, מאוחר יותר הוא ניסה ללמוד קצת אבל גם אז האנגלית לא היתה משובחת במיוחד בלשון המעטה.

"כשהגיע לאמריקה בפעם הראשונה, הוא נסע גם ללייקווד. הגיע לשם לתפילת מנחה גדולה ומיד אחרי התפילה בישיבת לייקווד המפורסמת, כשכל הבחורים והאברכים יוצאים לארוחת הצהרים, עוד לפני שהספיק להתמקם ולבדוק איפה הוא יכול לשהות ומה עליו לעשות, נעמד הרב קראם במדרגות היורדות מבית המדרש יחד עם שני אברכים מקומיים שהכירו אותו, והתחיל לצעוק בקול גדול "קרן עזרה לתלמידים אשדוד, קרן עזרה לתלמידים אשדוד".

"האנשים שם בלייקווד לא הבינו מי זה האיש המוזר הזה שצועק ככה, פשוט נעמד עם צלחת לקליטת המטבעות, ומתחיל לצעוק,

מכתב משכונת גולדרס-גרין בלונדון: "לא הבנתי מה קרה לאורך הזה, חבר כל-כך טוב שלי, שהחליט פתאום להעליב אותי ולפגוע בי?"

סיפורו האישי המפעים של אברך ת"ח מלונדון, שהתפרסם בגיליון 'קול ברמה' - בטאונה של שכונת רמת אלהן בבני ברק, הטומן בחובו מסר רב משמעות במיוחד לתקופתנו

שלא היו ולא נבראו.

ואני - לא ידעתי את נפשי מרוב צער. או כמו שאומרים היום - לא ידעתי מה קרה שהשמיים נפלו עליי!!! מה קרה? הרי לא עשיתי לו כלום. יתירה מכך; עד לאותו ימים הקשבתי אותי כאחד החברים והידידים הטובים ביותר שלי. היינו מדברים הרבה, גם בלימוד וגם קצת בעניינים אחרים, ומעולם לא העליתי בדעתי שהוא יכול לשנות את עורו באופן כה דרסטי.

כיון שראיתי שהתופעה המשונה הזו ממשיכה, ואף מתגברת והולכת, הכנתי את עצמי להשיב מלחמה שעה. הרי לא יתכן שהוא יפגע בי בצורה כה בוטה, ואני אשתוק ואשתוק! הרי בכך הוא מוציא את דיבתי רעה, ומי יודע מה עלול לצאת מכך!

באותו לילה הלכתי לישון בהחלטה שאם מחר בבוקר אני נכנס לכולל והוא ממשיך בהתנהגותו המחפירה, הנני יוצא נגדו באף ובחימה, ובקצף גדול, ומודיע לכולם שלא עשיתי לו מאומה, וכל הדברים שהוא מדבר ומעליל עליי הם שקר וכזב, ואפילו משל לא היו. את ההחלטה הזו קיבלתי בקור-רוח, ומתוך הבנה שבצורה כזו א"א להמשיך.

ואז, בפתע-פתאום - וזה קרה ממש באמצע הלילה - נזכרתי בהבטחה שהבטחתי בל"נ לאלוקי ישראל לעמוד בכל נסיון שיעמוד בדרכי - - - וכשתפסתי את עצמי, וידעתי בבירור שהנה-הנה הנסיון ניצב בפניך בצורה הכי-ברורה, ומנסים אותך מן השמים, ובודקים אם תעמוד מול שלוליות-הבוז והרפש שהחבר ההוא משליך עליך, חשבתי שאני עומד להתעלף!!!

כיצד לא קלטתי את זה מהרגע הראשון? איך יתכן שלא הבנתי על-אתר שזה נסיון מן השמים? הרי היו לי סימנים כה ברורים ומפורשים! זה היה כל-כך תמוה ומשונה, שאדם שבמשך כל השנים היה חברי הטוב, מתחיל לפתע, בלא כל סיבה, להתגולל עליי בהאשמות-שווא, והייתי צריך לתפוס את עצמי בו-ברגע ולהבין שמילאו את בקשתי מן השמים, והעמידוני בנסיון!

אחת המסקנות החותכות שלי, ברגע זה, היתה, שהתלהטות-היצר עלולה להשכיח מהאדם גם את הדברים הברורים ביותר, ולמרות שרק תמול-שלושום הרהרתי כל-כך הרבה בנושא הנסיון, ושאני מוכן לעמוד בו, כאשר מגיע הרגע, ואכן מעמידים אותי

הדברים שייכתבו בקטע דלהלן הגיעו אלינו מאברך ת"ח המתגורר בגולדרס-גרין באנגליה, ויש בהם מסר רב-משמעות, במיוחד בתקופתנו שבה אנשים מתייסרים קשות רח"ל בכל-מיני צרות ומועקות. יש בדברים אלה כדי לעודד ברכיים כושלות, ולפתוח חלון ודרך להסתכלות משפלת אודות היסורים.

נצטט את המכתב כלשונו, כפי שהגיע אלינו:

במשך 8 שנים מאז נישואיי לא נפקדתי בזש"ק. אני חייב להגיד שמעולם לא איבדנו את האמונה, והמשכנו להתפלל ולקוות להשי"ת שיסייע בעדנו. כך עברה שנה ועוד שנה, ועדיין הישועה לא באה אל ביתנו.

יום אחד, והיה זה לאחר תפילת מנחה בבית הכנסת בו אני מתפלל, נשארתי לבדי במקום, ודמעות נשפכו מעיניי בתפילה חמה ורותחת לאלוקי ישראל שיעזור לנו במילוי משאלת-הלב ה'כל-כך יהודית', "שהרי - כך אמרתי להקב"ה בתפילתי - אנחנו רוצים ילדים רק כדי לגדלם לתורה וליראת שמים, ולהצמיח לך בנים ובנות שיעבדו אותך בלבב שלם ובנפש חפצה".

לאחר שהרביתי בתפילה, הייתי במצב של חיזוק גדול, עד שאמרתי בליבי 'אעמוד בכל נסיון שיעמיד הבורא בפניי, ובזכות זה יעניק לנו את המתנה הגדולה ששמה 'פרי בטן'. הרעיון התחזק בתוכי, והיתה לי הרגשה שאני קרוב לה', וברצוני להוכיח לו עד כמה אני מקושר אליו.

יצאתי מבית הכנסת בהרגשה מחוזקת מאוד, והנכונות לעמוד בכל נסיון שייקרה בדרכי, פיתחה בי בעוז ובתעצמות. הרגשתי היתה שבמצב שבו אני נמצא הנני חייב לתרום משהו מיוחד למען השם יתברך, והתרומה תהיה עמידה בנסיון. אין לכך, כמובן, כל קשר לתפילה שאנחנו מתפללי מדי יום 'ואל תביאני לידי נסיון', כיון שהחיזוק שלי היה 'אם' יהיה נסיון, אעמוד בו בעזרת השם.

לאחר התפילה הנרגשת, וההחלטה המחוזקת שלי לעמוד בל"נ בכל נסיון שיעמוד בדרכי, הייתי דרוך... כפי שאכן צריך להיות כל יהודי, המחויב לעמוד על המשמר, ולהיזהר ולהישמר מכל חטא ועוון העלול להיקלע בדרכו. והנה, זמן קצר לאחר מכן, נתקלתי בתופעה מוזרה. אחד האברכים בכולל שבו אני לומד, החל להתנכל אליי בצורה פוגענית מאוד, ללא שום התגרות מצדי. הייתי המום להיווכח שכל פעם כאשר אני נכנס להיכל הכולל, הוא מתחיל לצחוק עליי בגסות, ולספר אודותיי סיפורים

עלינו בחיים, הם נסיונות מן השמים, שאם נתגבר עליהם, נזכה לכל-טוב-סלה. צריך רק 'להיזכר' שזה נסיון. אז נכון שבמקרה שלי, כפי שתואר, היה לי יותר קל להיזכר בכך, אבל ברור כשמש, וכך מובא בכל הספרים, שכל הצרות והיסורים נשלחו אלינו מן השמים על-מנת להעמידנו בנסיון. והתוצאה תהיה, שאם נתגבר על עצמנו, נזכה לצאת מהענין בבשורות טובות.

יש מקרים שאחד השכנים מתגרה בנו ומתגולל עלינו בצורה שממש אי אפשר להאמין שזה אותו שכן שהיכרנו עד תמול-שלשום. ולא ברור לנו למה זה קורה. מה הסיבה להתעוררות המריבה הזו, ומי גרם לה.

יש ואדם קם בבוקר, ושום דבר לא הולך לו. ממש שום דבר. ואז הוא מתחיל להתרגז, ולצעוק על כל הסביבה. במקום שיבין שגם זה נסיון מן השמים, ששום דבר לא יסתדר היום... כדי להעמידו בנסיון, ולראות איך יתנהג.

אני חייב להדגיש, מסיים כותב המכתב, שכיון שאף אחד מאתנו לא נביא, ולא בן-נביא, בוודאי שאי אפשר לקשר בוודאות את העניינים אחד לשני, ויתכן שאצל אנשים אחרים העניינים לא יתגלגלו כפי שהיה אצלי. אבל רואים כאן התנהלות שמיימית, רואים שביקשו לנסותני מן השמים. וב"ה שהחזקתי מעמד, וזכיתי לעצמי, ולמשפחתי.

מן השמים בנסיון ברור, הכל נשכח בגלל להט-היצר התוקף את האדם כאשר מאן-דהו יורד לחיי.

על לחיי ניגרו דמעות רותחות, מתוך הלל והודיה להשם יתברך שפָקַח את עיניי ברגע האחרון, ונתן לי להבין שמדובר בנסיון. ואכן, מאותו רגע ואילך שהבנתי את אשר עלי לעשות, שיניתי את החלטתי מן הקצה אל הקצה, וקיבלתי על עצמי לא להגיב לאברך שהוא במאומה, ולא לענות לו במילה וחצי-מילה. לשתוק עד יעבור זעם. והוא הגיע בבוקר, המשיך להעליבני, ואני - שתקתי. לא הוצאתי מילה מהפה. המשכתי ללמוד כרגיל. ורציתי לבשר לכם שברוך השם אנחנו בדרך לזש"ק.

אז מה קרה כאן בעצם? - בשלב הראשון לא נזכרתי, משום-מה, בהבטחתי לעמוד בנסיון. ולכן, היה קשה לי מאוד לשתוק למול ההעלבות של החבר. ברם, ברגע שנזכרתי, והגעתי למסקנה שהנסיון עומד לי ממש מול העיניים, ויתירה מכך: אם אכן מעמידים אותי בנסיון, הרי שיש לי גם אפשרות להתגבר על עצמי, שכן אין השי"ת מעמיד אדם בנסיון שהוא לא יכול לעמוד בו. ואם אכן אעמוד בכך בהצלחה, יש סיכוי שייעתרו לי בענין הזש"ק! ואז, ברגע שהתובנות הללו היכו בי בעוצמה, הכל הלך כבר יותר בקלות. לא היתה לי כל בעיה שלא להגיב לאברך שהמשיך לפגוע בי. ולמדתי מכך דבר כה פשוט: הרי באמת כל הקשיים העוברים

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

עדיף להיחשד כשקרן מאשר לעבור על איסור

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

בביאורים ומוספים מציינים, שלעיל בפתחה מתייחס ה'חפץ חיים' למקרה ששמעון כן ניגש לראובן ומוכיח אותו על שדיבר עליו באוזני לוי. במקרה זה עלול להיות שראובן יכחיש ויטען: "לוי שיקר, לא דיברתי עליך מאומה באוזניו". ואז יחזור שמעון ללוי ויאמר לו - "מדוע שיקרת?"

במקרה שהדברים התפתחו כך - מדגיש ה'חפץ חיים' - על לוי להיזהר שלא לשוב על איולתו הראשונה. עליו לשתוק ולקבל על עצמו את חשדו של שמעון כי שיקר, ולא לחזור ולהתעקש אל אמיתות דבריו הראשונים. ובוודאי שאסור לו לומר לשמעון - "בוא עמי ותיווכח שאמת דיברתי, בכך שאחזור על הדברים בפני ראובן עצמו". כי אם אכן יאמר זאת בפני ראובן, יעבור שוב על איסור רכילות, וגם ילבין את פני ראובן ויעבור על "ולא תשא עליו חטא".

בתוך הסעיפים הנלמדים היום (הלכות רכילות כלל ג' סעיפים ב-ג-ד) דן ה'חפץ חיים' בהתרחשות שבה עלול אדם שהיה קרבן ללשון הרע, להיכשל אף הוא באיסור בתום לב, מתוך פעולה של 'הגנה עצמית' כביכול.

וזו לשונו בסעיף ב': "אם ראובן דיבר על שמעון בפני לוי, והלך לוי וסיפר את הדברים בפני שמעון, אסור לשמעון לומר אחר כך לראובן 'איך דיברת עלי בפני לוי?', כי על ידי זה גם הוא עובר על איסור רכילות, מחמת לוי".

כלומר: שמעון, השומע מלוי שכך וכך אמר עליו ראובן, אסור לו להוכיח את ראובן על כך. כי בזה הוא מרכיל על לוי, שגילה את הדברים שאמר לו ראובן. שכן למרות שלוי בעצמו עבר על איסור רכילות בכך שסיפר את הדברים, אין הדבר מתיר לשמעון לרכיל עליו.

מה יותר חשוב מללמוד את מסכת יומא בליל יום כפור?

יומא דף ב

אלו, והלוא הזמן יקר אצלכם?! ועוד בלילה כה קדוש ומשמעותי?!". השיבו הגאון מטשיבין תשובה מדהימה:

"אם כבר שאלתם אענה לכם. אתמול בלילה כשהייתי בדרכי הביתה היתה לי תוכנית מסודרת ללמוד את כל מסכת יומא, תשעים דפי גמרא עד הבוקר. אולם כשעברתי בדרכי סמוך לבית הכנסת שמעתי את קולם של היהודים הללו, ניצולי השואה, שבורי הלב ורצוצי הנפש, כיצד הם מתחממים יחד במארשים וניגונים עתיקים שהיו אצלם בפולין. חשבתי לעצמי; מה גרום להקדוש ברוך הוא יותר נחת רוח שאסיים את כל מסכת יומא הלילה? או שמא שאשב יחד איתם ואשמח אותם? והסקתי כי ודאי הקדוש ברוך הוא ישמח יותר עם אשב איתם, וזה אכן מה שעשיתי. זה היה 'עבודת היום' שלי...".

היתה לו לרבי שלמה זלמן חלישות הדעת ממקרה זה, והפטיר ואמר בענוותנותו: "תמיד חשבתי לעצמי, הן גם אני מתמיד, גם אני משתדל לעשות מה שהקדוש ברוך הוא מבקש ממני, ובכל זאת, מדוע אני כה רחוק ממדרגותיו של הגאון מטשיבין? אבל כשנוכחתי במידותיו המופלאות, בהידורו המדוקדק בבן אדם לחברו, הבנתי מהיכן הוא שואב את הסייעתא דשמיא לגדול במעלות התורה ללא גבול...".

גדולי עולם אלו שזכו להשתלם במעלות עליונות של תורה, של עבודת השם, של קדושה וטהרה, עמלו לא לטעות ולחשוב "כי לגודל מעלתם יהיו קדשי העם כחולין אצלם". אדרבה, הצרכים הגשמיים של זולתם נתפס אצלם כרוחניות שלהם. הם ראו בכך חלק בלתי נפרד מתכלית בריאת האדם.

(אוצרותיהם אמלא)

הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א, ראש ישיבת 'נתיב הדעת', סיפר סיפור נפלא אותו היה נוהג לספר בהתפעלות עמוד ההוראה, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל:

כידוע, מרן שר התורה הגאון רבי דוב בעריש וייזנפלד מטשיבין זצ"ל, התגורר בשנותיו האחרונות בשכונת 'שערי חסד' בירושלים. שנה אחת בליל יום כיפור כשחזר מבית מדרשו בדרכו הביתה ברחוב אבן שפרוט, עבר סמוך לבית הכנסת המרכזי 'קהל חסידים' בשכונה. שם ישבו כמה ישישים אומללים פליטי חרב, שוררו מארשים וניגונים ותיקים שהיה נוהג לשיר בעירות שם גדלו בחוץ לארץ, מתוך ערגה וכיסופים.

הרב מטשיבין, שהיה בעצמו פליט ושריד, ומרבית בני משפחתו ועירו נעקדו בשנות המלחמה על קידוש השם, הבין היטב לליבם, נכנס לבית הכנסת וישב איתם במשך שעה ארוכה. הנעים להם בשחותו בחברתם, סייע להם בשחזור ההיסטוריה והעלאת זכרונות מבית אבותם ומקהילות הקודש שנכחדו.

כעבור זמן מה עבר שם רבי שלמה זלמן אויערבאך, שעמד בקשרי תורה והלכה ענפים עם הגאון מטשיבין, וידע היטב כי הינו בכיר גאוני הזמן, ונרעש מהמראה שנגלה למול עיניו; הגאון מטשיבין, שר התורה, אשר כגובה הארזים גובהו, לא מצא מה לעשות בליל יום הקדוש כי עם לשבת במחיצת יהודים פשוטים ולשורר מארשים!?!...

במוצאי יום כיפור כשהגיע רבי שלמה זלמן כמידי שנה לברך ולהתברך אצל הגאון מטשיבין בברכת השנים, שאלו: "ילמדנו רבינו! מה יש לטשיבנער רב לחפש בליל יום כיפור בחברת אנשים

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מי שמסיים את הסליחות מעט אחרי הציבור - האם רשאי לומר את התפילות שבלשון ארמית?

Daivd Cohen/FLASH90

בטעמי המקרא, או שיש לו ניגון מיוחד שבו הוא רגיל ללמוד את פסוקי התורה, רשאי לאומרם באופן זה, שבו הוא כקורא בתורה. וכמו כן, תפילות בלשון ארמית, כגון "מְחִי וּמְסִי", אין לאומרן ביחידות; ויש אומרים, שאף אם אמר את הסליחות בציבור, אך לא הספיק לומר תפילות אלה לפני שסיימו את הציבור את אמירת הסליחות, לא יאמרן.

[משנ"ב תקפא, ד; ביאורים ומוספים דרשו, 10-11]

אמירת שלוש עשרה מידות של רחמים בדרך תפילה ובקשה, לעורר רחמים, נחשבת כ'דבר שבקדושה', ומותרת רק בציבור, דהיינו במנין של עשרה. וככל שהציבור גדול יותר, כוח הזכרת שלוש עשרה מידות של רחמים גדול יותר.

ולכן, האומר סליחות ביחידות, לא יאמר את שלוש עשרה מידות של רחמים. ואם יודע לקרוא את פסוקי שלוש עשרה מידות

מי שנטל ידים לפני עלות השחר - האם צריך לשוב וליטול לאחר עלות השחר?

הוא עומד באמצע אמירת סליחות, וכדומה, אינו צריך להפסיק באמצע כדי ליטול את ידיו.

ואם לא בירך על נטילת ידים לאחר הנטילה בבוקר, אזי לאחר עלות השחר, בעומדו להתפלל תפילת שחרית, יכין את גופו לתפילה (ראה במקורות), ולאחר מכן יטול את ידיו ויברך על נטילת ידים.

[שעה"צ תקפא, ה; ביאורים ומוספים דרשו, 16]

הקם משנתו לפני עלות השחר, ונטל את ידיו בקומו משנתו, ובירך 'על נטילת ידים' - לאחר עלות השחר, יטול את ידיו שנית ללא ברכה, מחשש שהרוח הרעה השורה על הידים בלילה, חוזרת לשרות על הידים בעלות השחר.

אולם, אין צריך לנהוג לפני נטילה זו בפרטי הזהירות מרוח רעה אשר נזהרים בהם לפני הנטילה בבוקר, כגון שלא לשהות כדי הילוך ארבע אמות, או שלא לנגוע בעינים. ואם בעלות השחר

האם אָבֵל בתוך שנים עשר חודש רשאי לשמש כש"ץ בראש חודש?

ברם, מדברי המשנה ברורה בקונטרס מיוחד שכתב על עניני אמירת קדיש על ידי האָבֵל, נראה, שלא רק בראש חודש ובחנוכה, אלא בכל הימים שבהם לא אומרים 'למנצח', אין האָבֵל משמש כש"ץ כלל, כלומר, לא בשחרית, ולא במנחה ובערבית.

ובסליחות, רשאי האָבֵל לשמש כש"ץ; אך בימי ה'שבעה', אינו רשאי לבוא לבית הכנסת לאמירתן, למעט בערב ראש השנה.

[שו"ע תקפא, א, ומשנ"ב ז; ביאורים ומוספים דרשו, 18]

אָבֵל בתוך שנים עשר חודש לפטירת אביו ואמו, לא ישמש כשליח ציבור בשבת וביום טוב. וכן לא ישמש כש"ץ ב'הלל' או בתפילת מוסף בראש חודש ובחנוכה; ונחלקו הפוסקים אם רשאי לשמש כש"ץ בתפילת שחרית בימים אלה. ולענין תפילות מנחה וערבית בראש חודש ובחנוכה - בהלכות חנוכה, כתב המשנה ברורה שיכול לשמש בהן כש"ץ.

* מנהג בני ספרד לומר סליחות בימי החול של חודש אלול ועשרת ימי תשובה, ומנהג בני אשכנז לומר סליחות רק בימים הסמוכים לראש השנה.
* מנהג בני אשכנז לתקוע בשופר בכל ימות החול של חודש אלול, לאחר תפילת שחרית; מהיום השני של ראש חודש אלול, עד יום לפני ערב ראש השנה.
* יש מהראשונים שכתבו, שלאחר חורבן הבית, גזרו חכמינו ז"ל לצום בימי שני וחמישי בכל שבוע, על שלושה דברים: חורבן הבית, שריפת התורה, וחילול שם השי"ת בעולם.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר ליצור אותיות על גבי עוגה בחול המועד?

ובדומה לאמור, יש שהתירו יצירת אותיות ב'קָרָם' על גבי עוגה, וכדומה, משום שאין זו כתיבה של ממש האסורה בחול המועד; ויש שהוסיף, כי לכתחילה אין ליצור את האותיות בכתב עברי מרובע כשל ספר תורה, הנחשב כ'מעשה אומן', אלא בכתב הנחשב כ'מעשה הדיוט'.

[שו"ע תקמה, ז; ביאורים ומוספים דרשו, 31-33]

מותר לכתוב בחול המועד בכתב שאינו מתקיים לאורך זמן, וכגון יצירת אותיות בלוח שעשוי כולו שעווה; (אבל בשעווה המרוחה על גבי משטח עץ, וכדומה - הכתב מתקיים).
ויש שהורה, שמטעם זה מותר לכתוב בגיר על גבי לוח המיועד לכך, כיון שהכתב עומד להימחק ונמחק בנקל; אך יש שצידד כי מכיון שמדובר בכתיבה רגילה, עם טירחה רגילה של כתיבה, יש לאסור זאת למרות שהכתב אינו מתקיים.

הלוח היומי

א' באייר | רבי משה שמואל ב"ר אריה שפירא זצ"ל, ר"י באר יעקב, ב' שערי שמועות, קונטרס הביאורים ועוד

בשנת ב' אלפים תמ"ט/ת"נ, החל מפקד בנ"י על משפחותם, "ויפקדם במדבר סיני".
בשנת ב' אלפים תתקכ"ח, החלה בניית ביהמ"ק הראשון ע"י שלמה המלך בשנה הרביעית למלכותו (ר"ה ג).

יארצייט:

ש"ו: רבינו יעקב ב"ר משה בירב זצ"ל, ב' מהר"י בירב, רבו של ר"י קארו זצ"ל.
ת"ס: ר' יוסף יוסקא ב"ר יהודה יודל זצ"ל, רבו של ב' "קב הישר", אב"ד מינסק ודובנא, ב' יסוד יוסף ונעימה קדושה.
תע"ח: רבי צבי הירש ב"ר יעקב אשכנזי זצ"ל, ב' שו"ת חכם צבי, אב"ד בהמבורג, אמסטרדם ועוד.
תקל"ח: רבי שמואל שמעלקא ב"ר צבי הירש הלוי הורוויץ זצ"ל, מניקלשבורג, ב' אמרי שמואל ועוד.
תקמ"ח: רבי מנחם מנדל ב"ר משה זצ"ל, מוויטבסק-טבריה, ב' פרי העץ/הארץ ועוד.
תרפ"ב: רבי עקיבא יוסף ב"ר יחיאל שלזינגר זצ"ל, ב' לב העיברי, ברית עולם ועוד.
תרצ"ג: רבי אברהם ב"ר שמואל וינברג זצ"ל, מסלונים, ב' בית אברהם.
תשס"ז: רבי משה שמואל ב"ר אריה שפירא זצ"ל, ר"י באר יעקב, ב' שערי שמועות, קונטרס הביאורים ועוד.

ט"ז לעומר

יארצייט הג"ר משה שמואל ב"ר אריה שפירא ר"י "באר יעקב"
הארת הפנים המיוחדת של ראש הישיבה

פעם הגיע אדם אחד לאסוף כסף ביישיבתו של הג"ר רבי משה שמואל שפירא, וכשרבינו הבחין בו, האיר לו פנים באופן מיוחד ואמר לו "שלום עליכם", אותו יהודי לא הבין במה זכה לכבוד שכזה ואמר: "הלא יהודי פשוט אני ולא גדול הדור או אורח חשוב...". אולם רבינו בשלו: "אין דבר כזה יהודי פשוט, אתה בנו של הקב"ה, בן מלך...". ומיד קם רבינו לכבודו של אותו "יהודי פשוט...".
(רבי משה שמואל עמ' 452)

נשתדל לכבד כל יהודי, ואף אנשים פשוטים וילדים קטנים, שהרי כל יהודי הוא בנו של הקב"ה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il